

ZONDAG 30 AUGUSTUS 2020
13^e zondag na Pinksteren
Voorganger: ds. Rienk Lanooy
Ouderling: Yna Visser
Organist: Geerten van de Wetering
Dirigent: Jos Vermunt
m.m.v.
Leden van het Residentie Bachkoor
Residentie Bachorkest
Kaspar Kröner - altus

Bij de dienst

In deze dienst zal klinken de cantate 'Geist und Seele wird verwirret' (BWV 35) van J.S. Bach

Bij de kinderdiensten:

Het einde van de zomervakantie is daar: de laatste zondag en dan morgen weer naar school. Voor alles is een tijd dus ook voor vakantie en ook voor school. De juffen en meesters wachten weer op de kinderen, vriendjes en vriendinnetjes kijken weer uit naar elkaar.

In de Bijbel gaat het niet zo over vakantie en school, maar wel over de tijd en wat je dan doet: voor alles is een tijd. Een mooi startpunt uit het boek Prediker voor een nieuw seizoen van de kinderdiensten.

Bij de orgelmuziek

Voor de dienst klinkt een korte bewerking van Bach over het lied 'Herr Jesu Christ, dich zu uns wend'. Verschillende noties uit de cantatetekst en lezing komen ook in dit lied voor, zoals het loven met de mond en het zien met de ogen: 'Tu auf den Mond zum Lobe dein / bereit das Herz zu Andacht fein / (...) und schauen dich von Angesicht / in ewger Freud und selgem Licht.'

Aan het slot van de dienst klinkt een improvisatie over het lied 'Wat God doet dat is welgedaan', opnieuw aansluitend bij de lezing en cantatetekst.

Wilt u zo vriendelijk zijn het geluid van uw mobiele telefoon uit te zetten.

Tijdens de dienst mag er door de gemeente helaas niet gezongen worden

ORGELSPEL

Herr Jesu Christ, dich zu uns wend (BWV 632) – Johann Sebastian Bach (1685 - 1750)

Uit: Orgelbüchlein

BEGROETING

-de kaarsen worden aangestoken-

STILTE

BEMOEDIGING

V.: Onze hulp is in de naam van de Heer

G.: die hemel en aarde gemaakt heeft,

V.: die trouw houdt tot in eeuwigheid

G.: en niet laat varen de werken van zijn handen.

-gemeente gaat staan-

INTROÏTUS: LB 103a: 1 en 2

Tekst: Johann Gramann – ‘Nun lob mein Seel, den Herren’

Vertaling: Ad den Besten

Melodie: Johann Kugelmann

-gemeente knielt of gaat zitten-

GEBED OM ONTFERMING

Na het "...zo bidden wij U" van de voorganger antwoordt de gemeente met:

Heer ontferm U, Christus ontferm U, Heer ontferm U

V.: God schenke ons vergeving, bevrijding, vertrouwen en hernieuwde toewijding,
door Jezus Christus, onze Heer.

G.: Amen

-gemeente gaat staan-

LOFLIED: LB 220: 1, 2 en 4

Tekst: Jaap Zijlstra

Melodie: Jos D'hollander

-gemeente gaat zitten, de kinderen verlaten de dienst en gaan naar hun eigen ruimten-

GEBEDSGROET

V: De Heer zij met U

G: Ook met u zij de Heer

GEBED

V. .... door Jezus Christus onze Heer

G: Amen

SCHRIFTLEZING: Markus 7: 31 – 37

CANTATE BWV 35 'Geist und Seele wird verwirret'

'Geest en ziel raken in verwarring' (vertaling: Ria van Hengel)

DEEL 1

Sinfonia

Aria (altus)

Geist und Seele wird verwirret,
Wenn sie dich, mein Gott, betracht'.
Denn die Wunder, so sie kennen
und das Volk mit Jauchzen nennet,
hat sie taub und stumm gemacht.

*Geest en ziel raken in verwarring
wanneer ze u, mijn God, aanschouwen.
Want van de wonderen die ze kennen
en die het volk juichend opsomt,
zijn ze doof en stom geworden.*

Recitatief (altus)

Ich wundre mich;
denn alles, was man sieht,
muß uns Verwundrung geben.
Betracht ich dich,
du teurer Gottessohn,
so flieht
Vernunft und auch Verstand davon.
Du machst es eben, daß sonst ein
Wunderwerk
vor dir was Schlechtes ist.
Du bist dem Namen, Tun und Amte nach
erst wunderreich;
dir ist kein Wunderding
auf dieser Erde gleich.
Den Tauben gibst du das Gehör,
den Stummen ihre Sprache wieder;
ja, was noch mehr,
du öffnest auf ein Wort die blinden
Augenlider.
Dies, dies sind Wunderwerke,

*Ik verwonder mij;
want alles wat wij zien
moet ons tot verwondering brengen.
Als ik u aanschouw,
o dierbare zoon van God,
dan vluchten
rede en verstand.
U zorgt er gewoon voor dat andere
wonderwerken
vergeleken met u niets waard zijn.
Pas u bent wat naam, daden en ambt
betreft, wonderbaarlijk;
met u is geen enkel wonder
op deze aarde te vergelijken.
Doven geeft u het gehoor terug,
stommen het spreken;
ja, wat nog meer,
met één woord opent u blinde oogleden.
Dit, dit zijn wonderwerken,*

und ihre Stärke
ist auch der Engel Chor
nicht mächtig auszusprechen.

*en hun kracht
kan zelfs het engelenkoor
niet uitspreken.*

Aria (A)

Gott hat alles wohlgemacht.
Seine Liebe, seine Treu
wird uns alle Tage neu.
Wenn uns Angst und Kummer drücket,
hat er reichen Trost geschicket,
weil er täglich für uns wacht:
Gott hat alles wohlgemacht.

*God heeft alles welgedaan.
Zijn liefde, zijn trouw
worden voor ons dagelijks vernieuwd.
Als angst en zorgen op ons drukken,
heeft hij rijke troost gezonden,
omdat hij dagelijks over ons waakt:
God heeft alles welgedaan.*

PREEK

DEEL 2

*Sinfonia
Recitatief (altus)*

Ach, starker Gott, laß mich
doch dieses stets bedenken,
so kann ich dich
vergnügt in meine Seele senken.
Laß mir dein süßes Hephata
das ganz verstockte Herz erweichen;
ach, lege nur
den Gnadenfinger in die Ohren,
sonst bin ich gleich verloren.
Rühr auch das Zungenband
mit deiner starken Hand,
damit ich diese Wunderzeichen
in heilger Andacht preise
und mich als Kind und Erb erweise.

*Ach, sterke God, laat mij
dit toch steeds bedenken,
dan kan ik u
verheugd in mijn ziel laten neerdalen.
Laat uw zoete 'Effatha'
het volkomen verstockte hart verzachten;
ach, leg slechts
uw genadige vinger in mijn oren,
anders ben ik straks verloren.
Raak ook mijn tongriem aan
met uw sterke hand,
opdat ik die wondertekenen
in heilige vroomheid prijs
en mij een kind en erfgenaam betoon.*

Aria (altus)

Ach! wäre doch die Zeit schon da!
ein fröhliches Halleluja
mit allen Engeln anzuheben!
Mein liebster Jesu, löse doch
das jammerreiche Schmerzensjoch
und laß mich bald in deinen Händen
mein martervolles Leben enden!

*Ach, was de tijd maar vast gekomen
om een vrolijk halleluja
aan te heffen samen met alle engelen!
Mijn liefste Jezus, verwijder toch
het jammerlijke juk van mijn pijn
en laat mij weldra in uw handen
mijn martelaarsleven beëindigen!*

Koraal (BWV 137)

Lobe den Herren,
was in mir ist, lobe den Namen!
Alles, was Odem hat,
lobe mit Abrahams Samen!
Er ist dein Licht,
Seele, vergiss es ja nicht;
Lobende, schließe mit Amen!

*Lof zij de Heer
met de heerlijkste naam van zijn namen,
christenen loof Hem
met Abrahams kinderen samen.
Hart wees gerust,
Hij is uw licht en uw lust.
Alles wat ademt zegt: Amen.
(vertaling: LB 868: 5)*

GEBEDSINTENTIES

-gemeente knielt of blijft zitten-

GEBEDEN - STIL GEBED - GEBED DES HEREN

Onze Vader die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd,
Uw koninkrijk kome,
Uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking
maar verlos ons van den boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid. Amen.

AANKONDIGING VAN DE COLLECTES

- de kinderen komen terug in de kerk-

SLOTLIED: LB 978: 1 en 4

Tekst: Jan Wit

Melodie: Wittenberg 1560 – ‘Heut singt die liebe Christenheit’

Koor

ZEGEN
G: Amen

ORGELSPEL

Improvisatie over LB 909 'Wat God doet dat is welgedaan'

-gemeente verlaat de kerk op aanwijzingen van de ambtsdragers-

TOELICHTING BIJ CANTATE BWV 35 van Johann Sebastian Bach **‘Geist und Seele wird verwirret’**

Bach componeert deze tweedelige cantate voor de 12e zondag na Trinitatis. Deze muziek klinkt voor het eerst op 8 september 1726. Vijftien jaar eerder schrijft Georg Christian Lehms de tekst waarin de geest en de ziel van het volk zal verstommen bij het aanschouwen van Gods wonder. Hoe toepasselijk dat er in deze cantate geen plaats is voor het koor. Vanwege de toch al beperkte bewegingsruimte van koren in deze pandemietijd ben ik zo vrij geweest een slotkoraal van cantate 137 toe te voegen, waarin ook aan ons als stille gemeente een jubelstem wordt gegeven.

Het eerste deel van de cantate opent met een virtuoos instrumentaal concert, waarin de organist zal schitteren. Waarschijnlijk maakt Bach hier gebruik van een eerder gecomponeerd concert (voor hobo en later klavecimbel?) uit zijn Köthen-periode.

In de titel-aria, die gediend zou kunnen hebben als langzaam deel van het oorspronkelijke soloconcert (de openingssinfonia van het tweede deel zou het slotdeel geweest zijn), heeft een siciliano-ritme. Een statig 6/8-maatsoort. Per maat gescheiden door een rust die geïnterpreteerd kan worden als het verstommen bij het aanschouwen van Gods wonder. Temidden van het rustige orkest speelt de uitbundig gefigureerde orgelpartij, als uiting van Gods wonder omgeven door de doofstommen. Hierna volgt een recitatief begeleid door het basso continuo waarin onze oren, tong en ogen weer tot leven gewekt worden, wat zelfs het engelenkoor tot stilte brengt.

In de volgende aria schrijft Bach voor het eerst een majeur toonsoort, geheel aansluitend bij de tekst. De beweging is motorisch en op die manier wordt het eerste deel van de cantate in een opgewekte sfeer afgesloten.

Na de preek klinkt het tweede deel. Met als opening een snelle (presto) instrumentale sinfonia in een 3-delige maatsoort waarin orkest en orgel in afwisselend dialoog met elkaar geraken.

In het aansluitend recitatief bevrijden Gods woord en daad ons gesloten hart, verstomde tong en afgesloten oor. De slot-aria is weer vreugdevolle dansmuziek waarin triolenfiguren de vrolijkheid flink opstoken. De orgelsolist en de alt buitelen om elkaar heen in een opgewekt Halleluja waarmee de pijn en treurnis wordt gebroken. Bach gebruikt hiervoor weer de snelle driedelige maatsoort en de C-majeur toonsoort.

Ook weer in een driedelige maatsoort, uitzonderlijk voor koralen, sluiten we de cantate af. Naast de vier koorstemmen, versterkt door de violen, vullen de hobo's de hemelse ruimte

boven de menselijke stemmen.

Jos Vermunt

COLLECTE DOELEN

1e collecte (rode schaal)

Deze collecte dient ter bestrijding van de kosten van pastoraat en eredienst. (Rekening Kloosterkerk | IBAN: NL29 INGB 0000 0585 71

2e collecte (groene schaal)

De diaconale collecte is voor is voor de Kinderwinkel. De Kinderwinkel is een vertrouwde plek in Moerwijk, waar kinderen terecht kunnen voor aandacht, spelletjes, huiswerkbegeleiding, bijbelclub en tal van andere activiteiten, die niet vanzelfsprekend zijn voor de gezinnen in Moerwijk. Beroemd is het tienerrestaurant waar tieners op donderdagmiddag koken en gasten uit de buurt en van buiten bedienen, en zo dragen zij bij aan meer sociale cohesie in de buurt. Rekening Stichting Diaconie Kloosterkerk: IBAN: NL89 INGB 0002 8471 14

3^e collecte (paarse schaal)

Graag vragen wij uw speciale aandacht voor de Stichting Cantatediensten Kloosterkerk. Na vijf maanden verheugt het ons dat er weer een volwaardige cantate kan worden uitgevoerd op de laatste zondag van de maand. Wel is, gelet op de huidige beperkingen, gekozen voor een solocantate (i.e. in principe zonder koorpartij, waarbij de dirigent, als de beperkingen dat toelaten, een slotkoraal heeft geprogrammeerd).

Door de relatief grote orkestbezettingen van de solocantates en de intensiteit van de partij voor deze enkele solist, zijn aan de cantatedienst van deze zondag voor onze stichting hogere kosten verbonden. Daar komt bij dat het aantal bezoekers aan de cantates – gelet op de 1,5 meter – lager is.

Wij wijzen u dan ook graag op de deurcollecte en verzoeken u een gift te doen. Het richtbedrag is € 10 per persoon. Bij de uitgang kan ook gepind worden bij de pinzuil; die opbrengst komt deze zondag ook toe aan de cantates. Tot slot kunt u uw bijdrage overmaken naar rekeningnummer NL60INGB0001991320 t.n.v. van de Stichting Cantatediensten Kloosterkerk. Ook de bijdrage van luisteraars via de Kerkomroep of de online-opname is van harte welkom!

Bij voorbaat veel dank voor uw steun!

Wilt u een gesprek met de voorganger van vandaag naar aanleiding van de dienst, dan kunt u hem bellen of een e-mail sturen. Zie daarvoor de contactgegevens op de achterzijde van de liturgie.

AGENDA

Woensdag 2 september	12.45 uur	Pauzeconcert	Aleksandra Renska en Caroline Kang (cello)
Zondag 6 september	10,00 uur	kerkdienst	Ds. Marja Flipse
Zondag 6 september	13.30 – 17.00 uur	Uitfestival	Zie kader hiernaast

Cursus 'Abc van de christelijke traditie'

Zou je wel eens verder willen praten over de inhoud van een kerkdienst en wat daar gezegd en gezongen wordt? Bespeur je bij jezelf de wens om tijd te maken voor jezelf om nader stil te staan bij je leven en geloven? Zou je graag andere mensen leren kennen met een vergelijkbare belangstelling als jij?

Dan is de cursus 'ABC van de christelijke traditie' iets voor je. Deze cursus wordt elk jaar gegeven, dit jaar voor het eerst door ds. Marja Flipse en ds. Rienk Lanooy samen. In ongeveer zestien woensdagavonden sta je met deelnemers van twintig tot tachtig jaar stil bij vragen als:

- De bijbel, wat is dat voor een boek?
  - Hoe kun je het zo lezen, dat de oude woorden ook in deze tijd aanspreken?
  - Waar denk je eigenlijk aan, als je 'God' zegt?
  - Wie is Jezus voor je?
  - Wat betekent het verhaal van zijn lijden en opstanding voor mensen vandaag?
  - Wat wordt er bedoeld met de 'heilige Geest'?
  - Hoe kun je bidden?
  - Kun je spreken over zoiets als 'christelijke ethiek'?
- Wat gebeurt er in de liturgie van de kerkdienst?

De cursus staat open voor iedereen, of je niet wel of niet lid bent van de Kloosterkerk. De eerste avond (corona-proof!) zal zijn op 23 september om 20.15 uur. Voor nadere informatie en/of opgave kun je terecht bij beide predikanten (flipse@kloosterkerk.nl / lanooy@kloosterkerk.nl)

Van harte welkom!

Zondag 27 september 2020
‘Wer weiss wie nahe mir mein Ende ist’ BWV 27 van J.S.Bach

Voorganger: Ds. Marja Flipse
Dirigent: Jos Vermunt
Leden van het Residentie Kamerkoor
Residentie Bachorkest
Klaartje van Veldhoven – sopraan
Florieke Beelen – alt
William Knight – tenor
Patrick Pranger – bas

Aanmelden voor de diensten.

U kunt zich uiterlijk vrijdag tot 17.00 uur aanmelden via reserveren@kloosterkerk.nl. Vermeldt u alstublieft duidelijk “aanmelding voor dd/mm/2020”, met de datum van de zondag waarom het gaat.

Noteert u daarbij a.u.b. de namen van degenen die aanwezig zullen zijn. Mochten er kinderen/jongeren komen, wilt u dan ook hun leeftijd noteren zodat de leiding kinderdienst en crèche medewerkers er rekening mee kunnen houden?

Mocht mail niet mogelijk zijn, dan kunt u:

Woensdag tussen 10 en 12 uur bellen naar het Kerkelijk Bureau (070 – 3461576).

Als u geen bericht ontvangt, hebt u een plaats. U ontvangt dan geen bevestiging. Als het maximale aantal kerkgangers bereikt is, ontvangt u wél een bericht en wordt u – als u dat wilt – alvast op de lijst voor de volgende week geplaatst.

Uitfestival in de Kloosterkerk,
zondag 6 september 2020 van 13.30 - 17.00 uur

Tijdens het Uitfestival Den Haag is in de Kloosterkerk een aangepast programma wegens corona.

13.30 - 14.00 uur: Orgelconcert, Daniël Rouwkema

14.30 - 15.00 uur: Ensemble Stella Musica

15.30 - 16.00 uur: Kloosterkerkkoor o.l.v. Daniël Rouwkema

16.30 - 17.00 uur: Quintet M.

Reserveren (verplicht): reserverenuitfestival@kloosterkerk.nl

Open monumentendagen zaterdag 12 en zondag 13 september

Dit jaar zal het sober zijn i.v.m. de Covid 19 maatregelen!

Op zaterdag is de kerk open voor het publiek van 11.00 tot 16.00 uur en op zondag na de dienst van 12.30 tot 16.00 uur. Men kan na registratie bij binnenkomst via de aangegeven route rondlopen.

Op 3 plekken zal er iemand staan die iets kan vertellen wat te maken heeft met de Kloosterkerk en met haar geschiedenis.

We kunnen nog hulp gebruiken, dus als u in dat weekend een handje wilt helpen, meld U dan s.v.p. aan bij Yna Visser: e-mail: y.visser@kloosterkerk.nl

70 Bijbelse Miniaturen – Carel ter Linden

Leden van de Kloosterkerk hebben de 70 miniaturen van Ter Linden voorgelezen. Vanaf 30 juli is er elke dag een miniatuur te zien en te beluisteren op het YouTube kanaal van de Kloosterkerk.

Op de openingspagina van de website van de Kloosterkerk (www.kloosterkerk.nl) vindt u een link naar het YouTube kanaal.

U kunt ook zoeken op www.YouTube.com naar “Kloosterkerk Den Haag”. Klik in de zoekresultaten op onderstaande afbeelding

Stichting Kloosterkerk Den Haag
152 abonnees

U vindt de miniaturen dan onder het tabblad “Playlists”.

Vanwege het 100-jarig bestaan van de gemeente van de Kloosterkerk, voortgekomen uit de gemeente van de Duinoordkerk, had de jubileumcommissie een meerdaags festival voorbereid, waarin de viering van de getijden op vrijdag, zaterdag en zondag de rode draad zou vormen.

We moeten onze activiteiten helaas beperken. Maar op zaterdag 19 en zondag 20 september a.s. worden drie getijdenvieringen gehouden.

- 19 september, 17.00 uur, GELOOF, vesperviering naar het model van de Duinoordkerk, o.l.v. Daniël Rouwkema
- 20 september, 10.00 uur, HOOP, viering m.m.v. leden van het Kloosterkerkkoor
- 20 september, 17.00 uur, LIEFDE, experimentele vesperviering o.l.v. Geerten van de Wetering.

Aanmelden via reserveren@kloosterkerk.nl

Spreekt de sfeer in de Kloosterkerk u aan?

Wilt u meer weten over diensten en activiteiten?

Dan kunt u zich wenden tot de leden van de informatiecommissie, die voor en na de dienst aanwezig zijn bij de informatietafel in de wandelruimte, of onderstaand formulier invullen en afgeven bij de informatietafel.

De heer/mevrouw .....

adres .....

postcode en woonplaats .....

telefoon .....

e-mail adres .....

- wil graag lid worden van de Kloosterkerkgemeente
- wil graag een gesprek hebben met een van de predikanten of contactpersonen uit de gemeente
- wil zich graag abonneren op de Nieuwsbrief van de Kloosterkerk (digitale versie gratis, papieren versie € 32,50 per jaar)
aanmelden via: leden@kloosterkerk.nl of kerk.bureau@kloosterkerk.nl

Wij nemen dan zo spoedig mogelijk contact met u op.

Ook kunt u informatie vinden op onze website: www.kloosterkerk.nl